

संतोषी- सदा सुखी

या संसारात सर्व काही विनाशी आहे. विनाशी वस्तू जेव्हा विनाशाला प्राप्त होऊन आमच्या पासून सुटते तेव्हा त्यांचे दुः ख होते. म्हणून या संसाराला दुः खमय संसार सुद्धा म्हटले गेले आहे. परंतु जो व्यक्ती संतोष हा गुण धारण करतो तो या दुः खमय संसारात राहून सुद्धा स्वतः ला सुखी बनवू शकतो. संतोष एक खुप मोठा दिव्य गुण आहे. संतोष रूपी गुण एका राजाच्या मुकुटाप्रमाणे आहे. जसा कोणी राजाने श्रृंगार तर केला, परंतु डोक्यावर ताज वा मुकुटाचे महत्त्वपूर्ण स्थान आहे.

संतोषचा अर्थ- योगी व्यक्ती, आत्मचिंतन करणारा व्यक्ती, दिव्य गुणांची धारणा करणारा व्यक्ती, संतोष हा गुण आवश्यक धारण करील. काही लोक असा विचार करतात की, जर आपण संतुष्ट राहीलो तर प्रगती कशी करणार? ते समजतात की, अनुसार संतुष्ट व्यक्तीची उन्नती वा प्रगती होत नाही. वास्तविक पाहता संतोषचा अर्थ हा नाही की, आपण आपली प्रगती करायची नाही, पुरुषार्थ करायचा नाही वा धन कमवायचे नाही. संतोषचा अर्थ आहे की, जेवढे आपल्याला मिळाले आहे त्यात खुश राहायचे. दुसऱ्या व्यक्तीला जर माझ्यातून जास्त मिळाले आहे तर ते बघनू असंतुष्ट व्हायचे नाही. कारण की, याने दुः खाची अनुभूती होते. तर आपल्याला खुश व्हायला पाहिजे की, जर त्या व्यक्तीला काही मिळाले तर चांगली गोष्ट आहे, सर्वांचे भले व्हावे.

खेळात बऱ्याचदा दिसून येते की, जर आमचा विजय झाला नाही तर आपण दुः खी होतो. जिंकल्याचे लक्ष्य जरूर ठेवावे परंतु जर पराजय झाला तर दुः खी होऊ नये. जर कोणी खेळाडू खेळाच्या मैदानात जाते वेळी विचार करित असेल, की तो हारेल तर काय तो कधी जिंकू शकले? हारण्याचा विचार मनात आणून जर तो खेळण्याअगोदरच मैदानातून निघून जात असेल, तर त्याला कायर म्हटले जाईल. खेळण्याच्या भावनेने खेळण्याला एज्दरेईह एज्गू म्हटले जाते. स्पिरिट अर्थात प्रत्येक गोष्टीत खुशी-आनंद, मग हार होवा किंवा जीत होवा, खेळ तर चांगला झाला. ज्यांनी सुद्धा तो खेळ बघितला त्यांना तर आनंद झाला, कोण्या एका पक्षाचा पराजय तर, निश्चित होता. तर आपल्या पराजयात सुद्धा संतुष्ट राहावे, आणि भविष्यात अधिक मेहनत करण्याचे लक्ष्य ठेवावे.

संतोषाची आवश्यकता आपल्याला जीवनात जे काही प्राप्त आहे ते अमूल्य आहे कारण की, भगवंताने दिलेले आहे. भगवंताने आपल्याला डोळे, कान, चेहरा, हात-पाय इत्यादी सर्व आवयव दिले. काय असे अदुत अंग कोणी बनवू शकतो? आजचे विज्ञान किती सुद्धा कृत्रिम अंग बनोत, परंतु ही सर्व आम्हाला भगवंताची देणगी आहे, आम्हाला यात संतुष्ट राहायला पाहिजे.

जर आपण भगवंताकडून काही इच्छा ठेवली आणि भगवंताने ती पूर्ण केली नाही तर आपण भगवंतालाच कोसू लागतो. परंतु जे काही आम्हाला मिळाले आहे ते आमच्या कर्मा अनुसार मिळाले आहे.

जेव्हा आमच्या आतील तपस्या वाढू लागते तेव्हा अनुभव होतो की, प्रकृती सुद्धा आमची सेवा करू लागली आहे. जर आपण बळजबरीने कोणतीही वस्तू मिळविण्याचा प्रयत्न केला, आपल्या स्वार्थात राहिला तर प्रकृती सुद्धा आपल्याला धोका देऊ शकते. म्हणून संतोष हा गुण खूप श्रेष्ठ गुण आहे. कित्येकदा संतोष नसल्यामुळे आपण स्वतः वर क्रोध करतो, अन्य किंवा इतर व्यक्तीवर क्रोध करतो, भगवंतावर सुद्धा क्रोध करतो आणि स्वतः ला दुः खी बनवितो.

आज अनेक प्रकारचे शौक सुद्धा वाढत आहेत. कोणाला चित्रपट बघण्याचा शौक आहे तर कोणाला खाण्या-पिण्याचा शौक आहे. काही लोक तर खाण्यासाठीच जगतात. सुखाचे इतके रस आहेत की, त्यांना प्राप्त करण्यासाठी लोक काहीही करण्यासाठी तयार होतात. त्यांच्याशिवाय त्यांचे जगणे सुद्धा मुशिलक होते. या स्थितीपासून वाचण्यासाठी संतोषाचा गुण धारण करणे खूप आवश्यक आहे. मला जे मिळाले आहे. त्यातच तृप्त राहायचे आहे. एक गोष्ट सतत ध्यानात ठेवावी की भाग्याहून आणि अधिक आणि वेळेपूर्वी काहीत मिळू शकत नाही. जेवढे माझ्या भाग्यात आहे. तेवढेच मला मिळणार आहे मग का नव्हे आपण संतोषाचा गुण धारण करावा.

संतोष गुण कसा येणार - मनात संतोष गुण धारक करण्यासाठी सर्वात प्रथम विचार करावा लागेल, की भगवंताने आपल्याला खूप काही दिले आहे. पावलो-पावली आपण त्यांचा धन्यवाद करायला हवा. जर संतुष्टतेचा गुण असेल, तर आणखी जास्त मिळवाल. आपण भगवंताला प्रत्येक क्षणी धन्यवाद देत राहिलो आणि संतुष्ट राहिलो तर प्रकृती सुद्धा आमची दासी बनेल. कित्येकदा दुसऱ्यांच्या घरांमध्ये सुख-सुविधांचे साधन वाढताना बघून आपण ईर्ष्या (मनात जळत राहणे) करतो. आपल्याला ते साधन प्राप्त करण्याची इच्छा बनून राहते. जर आपण ते प्राप्त करण्यात असमर्थ आहोत तर दुः खी होऊ नये. जेवढे आमच्या भाग्यात असेल तेवढेच तर मिळेल. असे म्हटले गेले आहे. रुखा-सुखा खाकर ठण्डा पानी पी, देख पराई चोपडी, न तरसा आपना जी, अर्थात कोणाचेही भाग्य बघून आपण ईर्ष्या करू नये. प्रत्येक आत्म्याची आपली-आपली भूमिका राहू आणि आन्तरिक सुख अनुभव करू, तेवढे-तेवढे बाहेरचे सुख आपल्याला स्वतः फीके वाटू लागतील कारण की, ते तर विनाशी आहेत, क्षणभंगुर आहेत. कधी ही धोका देऊ शकतात.

आत्मचिंतन करणारा व्यक्ती, दिव्य गुणांना धारण करणारा व्यक्ती, संतोषाचा गुण आवश्यक धारण करील. संतोष रूपी गुण राजाच्या मुकुटाप्रमाणे आहे.

- ब्रह्माकुमारीज् वार्ता फिचर्स
www.bkvarta.com